

دانستنی‌های مهم درباره محصولات ارگانیک

چه می‌خوری؟!

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- نحوه تشخیص یک محصول ارگانیک را به شکل خلاصه بیان کنند.
- دلیل انتخاب محصولات ارگانیک را توضیح دهند.
- نحوه تشخیص و تفاوت محصولات ارگانیک با طبیعی و محلی را توضیح دهند.

حسین نخعی

مدیر مرکز آموزش بهورزی و بازارآموزی
دانشگاه علوم پزشکی زابل

فاطمه شهرکی ده سوخته

مربی مرکز آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی زابل

بهرز معتمدی زاده

مربی مرکز آموزش بهورزی و بازارآموزی
دانشگاه علوم پزشکی زابل

مقدمه

کشاورزی ارگانیک موضوع جدیدی نیست؛ بلکه روشی است که بر اساس آن غذای انسان از هزاران سال قبل تا پیش از پیدایش سموم و کودهای شیمیایی در قرن اخیر تولید می‌شد. طی جنگ جهانی دوم، کاربری کشاورزی مواد شیمیایی آمونیوم کشف شد و به عنوان منبع کود و سم ارزان قیمت به شکل گسترده‌ای مورد مصرف قرار گرفت و در مقیاس صنعتی نیز کشاورزی متکی به مواد شیمیایی رشد پیدا کرد، اما بتدریج انتقادات از این نوع کشاورزی شروع شد و تاکنون ادامه دارد. (۱)

محصولات ارگانیک که در حال حاضر در برخی کشورهای دنیا از جایگاه خاصی برخوردارند، محصولاتی هستند که بدون دخالت هرگونه ماده شیمیایی و روش‌های مصنوعی مانند دست‌کاری ژنتیکی تولید می‌شوند. یعنی محصولی که منشأ آن کاملاً طبیعی باشد و در فرآیند تولید آن از هیچ‌گونه ماده شیمیایی یا فرآیندی که باعث تغییر در ماهیت طبیعی مواد تشکیل دهنده می‌شود، استفاده نشده باشد. (۲)

قدم اول در پرداختن و حرکت به سمت توسعه تولید محصولات سالم، شناسایی جامعه هدف، یعنی مصرف‌کنندگان است، چرا که عامل اصلی رشد هر سامانه اقتصادی، داشتن دانش مدیریت بر مبنای شناخت رفتار مصرف‌کننده، عوامل تأثیرگذار بر آن و قدرت پیش‌بینی رفتار وی است. (۳) لذا بررسی جامعه هدف، یعنی رفتار مصرف‌کنندگان که اولین و مهم‌ترین حلقه یک سیستم اقتصادی هستند ضروری به نظر می‌رسد. این مسأله از آن جهت اهمیت دارد که در تنظیم برنامه بازاریابی و افزایش کارایی فرآیند تولید تا مصرف می‌تواند راه‌گشا باشد.

وقتی عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت نرخ افزوده بالقوه برای محصولات غذایی سالم مورد ارزیابی قرار گرفت، نتایج حاصل از تخمین مدل نشان داد که عواملی چون درآمد افراد، بعد خانوار، تمایلات حفظ محیط زیست، سطح اطلاع افراد از ویژگی‌های محصولات سالم و ریسک مواد غذایی خطرناک اثر مثبت و معنی‌داری بر تمایل به پرداخت آن‌ها برای محصولات غذایی سالم دارد. (۳)

از کجا بدانیم یک محصول ارگانیک است؟

امروزه در بازار، تولیدکنندگان بسیاری ادعا می‌کنند که محصولات آن‌ها ارگانیک است؛ اما چگونه می‌توان فهمید که ادعای آن‌ها حقیقت دارد یا خیر؟

این کار چندان سخت نیست. تنها محصولاتی ارگانیک هستند که دارای گواهی ارگانیک باشند. این گواهی زمانی به یک محصول اختصاص می‌یابد که ارگانیک بودن آن توسط نهادهای معتبر هر کشور تأیید شود. این نهادها بعد از کنترل ارگانیک بودن محصولات بر اساس استانداردها، به آن گواهی ارگانیک می‌دهند. بازرسی محصولات ارگانیک، به طور مداوم و هر چند وقت یک‌بار انجام می‌گیرد و چنانچه در هر مرحله مشخص شود که تولیدکنندگان یا کشاورزان، برخلاف استانداردها عمل می‌کنند، برچسب ارگانیک به محصولات آن‌ها داده نمی‌شود.

اگر محصولی دارای گواهی ارگانیک از این مراجع باشد، لوگوی آن مرجع می‌تواند روی محصول درج شود تا مشتری با مشاهده آن بتواند به ارگانیک بودن محصول، اطمینان پیدا کند. برای مثال در کشور آمریکا، تنها محصولاتی کاملاً ارگانیک هستند که دارای برچسب USDA باشند.

البته باید بدانید که همیشه بودن برچسب ارگانیک روی یک محصول، به معنای واقعاً ارگانیک بودن آن نیست و ممکن است که فروشنده، از برچسب ارگانیک تقلبی

آن‌ها، کمتر از ۷۰ درصد باشد، ارگانیک محسوب نمی‌شوند.

در ایران، این درجه بندی کمی متفاوت است؛ به طوری که محصولات ارگانیک با توجه به این که به چه میزان از مواد طبیعی تشکیل شده باشند، می‌توانند در دو دسته ارگانیک یا در حال گذار قرار گیرند. (۴)

دلیل انتخاب محصولات ارگانیک

استفاده از محصولات ارگانیک ابتلا به بیماری‌ها و آلرژی را کاهش می‌دهد. دلایل انتخاب محصولات ارگانیک به شرح زیر است:

• آفت‌کش‌ها

در کشاورزی مدرن از آفت‌کش‌های شیمیایی برای محافظت از محصولات کشاورزی در برابر حشرات، آفات و بیماری‌ها استفاده می‌شود. وقتی کشاورزان آفت‌کش‌ها را بر روی گیاهان اسپری می‌کنند، باقی‌مانده

روی محصولات خود استفاده کرده باشد که این کار پیگرد قانونی دارد. اگر قصد خرید محصولات ارگانیک دارید باید از مکان‌هایی خرید کنید، که مطمئن باشید ارگانیک بودن محصولات، توسط نهادهای نظارتی کنترل می‌شود. (۴)

درجه بندی مواد غذایی از نظر ارگانیک بودن یا نبودن

در بیشتر کشورها یک محصول با توجه به این که به چه میزان از ترکیبات طبیعی تشکیل شده باشد، در یکی از ۴ دسته زیر قرار می‌گیرد:

۱. صد در صد ارگانیک: محصولاتی هستند که به طور کامل از ترکیبات طبیعی تشکیل شده‌اند.
۲. ارگانیک: محصولاتی هستند که به میزان ۹۵ درصد متشکل از ترکیبات طبیعی هستند.
۳. تولید شده با مواد ارگانیک: محصولاتی هستند که حداقل دارای ۷۰ درصد مواد طبیعی باشند.
۴. غیر ارگانیک: مواد غذایی که میزان مواد طبیعی در

نیست. استفاده اشتباه از برچسب طبیعی یا محلی روی محصولاتی که واقعا طبیعی نیستند پیگرد قانونی ندارد اما اصلا کار اخلاقی و درستی نیست.

- **تفاوت در ماندگاری:** معمولا محصولات ارگانیک، طبیعی و محلی به دلیل این که دارای هیچ گونه افزودنی و مواد نگهدارنده نیستند، نسبت به مواد غذایی صنعتی، ماندگاری کمتری دارند.
- **تفاوت در قیمت:** معمولاً محصولات ارگانیک گران تر هستند؛ زیرا به دلیل این که نباید در تولید آن ها از کود و آفت کش (در میوه ها و سبزی ها) و آنتی بیوتیک ها و هورمون ها (در حیوانات) استفاده شود، تولید آن ها به صرف وقت، انرژی و هزینه بیشتری نیاز دارد.
- از طرف دیگر به همان دلایل گفته شده در بالا، میزان محصولی که به شکل ارگانیک به دست می آید، کمتر است و بنابراین طبیعی است که قیمت آن بیشتر باشد. (۶)

در آخر باید بدانیم که:

- از نظر مواد مغذی و سالم بودن، تقریباً این سه نوع محصول در یک رده قرار می گیرند.
- چون در تولید محصولات ارگانیک، سموم کمتری به کار می رود، استفاده از این محصولات در بلندمدت به محیط زیست آسیب کمتری وارد می کند.
- بهترین راه برای اطمینان از واقعا ارگانیک، طبیعی و محلی بودن محصولات، خریداری از فروشگاه معتبر است و صحت برچسب محصول از طریق مراجعه به سایت غذا دارو قابل بررسی ماست.

این سموم بر روی محصولات باقی می ماند. بسیاری از مردم غذاهای ارگانیک را انتخاب می کنند تا از این سموم و آفات دور باشند.

• افزودنی های خوراکی

محصولات ارگانیک بدون هر گونه افزودنی، نگه دارنده، رنگ های مجاز خوراکی، طعم دهنده ها و مونوسدیم گلوتامات تولید می شوند.

• محیط زیست

بسیاری از افراد از محصولات ارگانیک استفاده می کنند چون این مواد برای محیط زیست مناسب تر هستند، آلودگی کمتری دارند و کیفیت آب و خاک را حفظ می کنند. (۵)

تفاوت محصولات ارگانیک با طبیعی و محلی

باید بدانید که این محصولات از جنبه های مختلف با هم متفاوتند که به شکل خلاصه، برخی از این تفاوت ها را بیان می کنیم:

- **تفاوت در تضمین و نظارت:** همان طور که قبلا گفتیم، تضمین و نظارت بر محصولات ارگانیک، توسط نهادهای مربوط انجام می گیرد در حالی که چنین نظارتی بر محصولات طبیعی و محلی وجود ندارد.
- **میزان آزادی در تخصیص برچسب به این محصولات:** استفاده از برچسب ارگانیک، دارای پیامدهای قانونی است؛ بنابراین تولید کننده فقط زمانی می تواند از این برچسب استفاده کند، که در تمامی مراحل تولید محصول، از قوانین و استانداردها پیروی کرده باشد؛ اما در مورد محصولات طبیعی و محلی اینگونه

منابع

- ۱- عبدالمهدی س. ۱۳۸۷. بررسی چشم انداز توسعه کشاورزی ارگانیک در ایران، مؤسسه پژوهش های برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی - وزارت جهاد کشاورزی.
2. <https://www.mojnews.com>
- ۳- حق جو م، حیاتی ب، محمد رضایی ر، پیش بهار ا و دشتی ق. ۱۳۹۰. عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت نرخ افزوده بالقوه مصرف کنندگان برای محصولات غذایی سالم: مطالعه موردی: کارکنان سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان شرقی، نشریه دانش کشاورزی و تولید پایدار، جلد ۲۱ شماره ۳
4. <https://dorkam.com/wp-content>
5. <https://www.mojnews.com/>
6. <https://mishaorganic.ir>